

som det danske staar frit eller om vi ikke i en vis Forstand ere indbragne i den europæiske Bevægelse, og da behøver jeg ikke at sige, at der i Europa i Dieblirket, i vor Tidssalder, gaa to Hovedstrømninger, som ogsaa har grebet, og tilvisse i en vis Forstand maa gribe vort lille Land, og det er paa den ene Side en Stræben efter at forsvare sig, en Stræben efter at sætte sig i den stærkeste mulige Forvarsstand imod Naboer. Det er gaaet saa vidt i Dieblirket i Europa, at de store Stater, de store Militærstater er nærværende udtømme deres Budget, men det er da ogsaa saa, som oftere paavist, at Afgjørelsen maaske staar nær. Men ved Siden af denne uendelige eller endeløse Stræben efter at ruste sig, gjøre sig færdig til en Strid, der kan komme, og en Strid, som Mange haabe kan undgaas, ved Siden af denne Strømning gaar der, og maa der naturligvis gaa en Stræben efter at holde Budgettet oppe, modvirke det økonomiske Tryk, der tilvisse ikke rammer vort Land alene, men i Dieblirket hviler over hele Europa, og det er der, Balancen saa vidt mulig skal tilstræbes. Kun hvis Balancen ikke kan holdes oppe, ville enkelte store Stater i finantsiel Forstand gaa til Grunde. Men saa længe Striden endnu er staaende mellem de militære Udgifter og Udgifterne i mere produktive Diemed, maa Danmark ogsaa holde sig oppe under denne Strid, og jeg vil hævde, at der i Europa gaar en Understrøm henimod at lette de nødlidende Klassers Naar, og jeg tror, at den ogsaa er tilstede her i vort Fædreland. Jeg skal ikke her, netop da Krigsvæsenet er under Debat, fortælle mig i disse Betragtninger, men vil dog appellere til Regjeringen og denne Forsamling, at vi alvorlig tage under Overveielse her, ogsaa i denne Session, Spørgsmaalet om en Alderdomsforsørgelseskasse som et ikke uvæsentligt Middel til at lette det Tryk, der hviler paa Arbeidsstanden og overhovedet paa de fortrykte Klasser. Jeg tror, at der derigennem kan virkes overordentlig Meget, naar Millionerne ogsaa her komme til at flyde, og jeg tror, vort Budget som de store Landes vil kunne taale Udgifter i denne Retning ligesom tilvisse i enhver anden Retning, der bærer henimod Folkeslagenes Vel og Udvikling, ogsaa ved Siden af disse militære Udgifter. Men naar der nu spørges: kan Danmark følge med de store Stater? Det maa være deres Sag, om de kunne følge med eller ei, men kan Danmark følge med? — Ja skal jeg henpege paa, at man ofte ved Spørgsmaalet, om en lille Stat eller en stor Stat kan følge med paa det mili-

tære Omraade, og overhovedet til Prøvelse af deres økonomiske Kællevidde, ser hen til, hvad Staten har kunnet udrette med sine Midler i finantsiel Henseende ogsaa paa andre Omraader, og man spørger hyppig: hvilke Jernbaner, hvilke Kommunikationsmidler har den og den Stat kunnet føre igjennem? Nu staar det lille Danmark saaledes, at vi ogsaa i denne Henseende kunne med en vis Stoltthed se hen til, hvad der med vore smaa Kræfter og paa ægte dansk Vis lidt efter lidt er udrettet. Tidligere spurgte man med Haan om, hvor mange Mil Jernbane der er i Danmark. Naar man reiste i Udlandet, fik man hyppig det Spørgsmaal, og der blev saa i Begyndelsen af vor Udvikling paa dette Omraade svaret med smaa Tal, at man havde en Jernbane fra Kjøbenhavn til Korsør og ikke Andet. Nu staar vi saaledes, at der er blevet anvendt 148 $\frac{1}{2}$ Millioner Kroner paa det danske Jernbanevæsen, foruden hvad der ellers er anvendt paa Kommunikationsvæsenet. Det er den Sum, hvormed Jernbaneaktiverne ere bogførte; det er den Sum, som er blevet anvendt derpaa til Dato. Heraf tillader jeg mig at drage den Slutning, at vi ikke, finantsiel set, ere en saa overmaade ringe Stat, selv om vi ere smaa og selv om vi tilvisse paa ethvert Omraade ere henviste til omhyggelig at overveie hver Dre og hvert Tusinde af Kroner, vi give ud. Nu kan det vel siges, at vi, som vi staa i Dieblirket, ere i en økonomisk Nødstilstand, og at vi altsaa skulle følge deres Naad, som sige: hør nu helt op, sæt nu en Stopper ved, hvad vi alt have gjort med Hensyn til vort Forvar. Jeg tror ikke, den Betragtning er rigtig. Jeg tror, at man selv i Tider, hvor Trykket er større end sædvanlig, skal arbejde fremad. Ja, hvad Jernbanerne angaar, vil jeg gaa saavidt, at jeg siger, at det er sørgeligt, at Udviklingen der er kommet til at staa stille; vi trænge til en Udvidelse af Jernbanenettet, vi trænge endnu til nogle Mil Jernbane hist og her omkring i Landet. Jeg tror, at det er godt for en Stat bestandig at blive ved paa dette Omraade, indtil vi kunne sige, at nu ere vi færdige. Det behøver ikke at paavises, at de Kræfter, som skulle virke der, bestandig bør øves og bruges, og at man skal benytte den Kraft, som i den Retning har udviklet sig. Jeg kunde nævne et Exempel paa, hvorledes man under en Nødstilstand kan arbejde videre paa et Formaal, som er langt mindre omfattende, men heller ikke af den paatrængende Nødvendighed. Jeg kan minde om, hvorledes øvre i Sylland under Krigen 1864 Folket — thi det var en Folkesag — arbejdede videre paa Viborg Domkirke. Skjøndt